

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีการขยายตัวด้านปริมาณมากขึ้นทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จึงทำให้ประชากรได้รับการศึกษามากขึ้น แต่พบว่ามีปัญหาด้านคุณภาพ ดังรายงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาซึ่ง อารุง จันทรวานิช และ ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2542 : 5-6) กล่าวไว้ดังนี้

ด้านปริมาณมีการขยายการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ การขยายพื้นที่ก่อสร้างอาคาร การซื้อพัสดุครุภัณฑ์ โดยเฉพาะงบประมาณการศึกษาในหมวดครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างได้เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2539 จาก 32,610 ล้านบาท เป็น 53,400 ล้านบาทในปี 2540 ส่วนการรับนักเรียน นักศึกษา ทุกระดับเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2539 ร้อยละ 7.20 แต่ในด้านคุณภาพการศึกษา กำลังเป็นจุดวิกฤติของระบบการศึกษาไทย กล่าวคือในด้านคุณภาพของครูและทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้น พบว่า ครูผู้สอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำลงกว่าแต่ก่อนโดยมีครูประมาณร้อยละ 20.0 หรือมีครูประมาณ 95,000 คน ไม่ต้องการประกอบอาชีพครู เพราะเห็นว่างานหนักรายได้น้อย และปัญหาที่สำคัญกว่านั้นคือ ครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพครู มีโอกาสที่จะทำให้นักเรียนไม่ชอบครูและไม่ชอบการเรียน ด้านหลักสูตรการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาพบว่า การกำหนดสัดส่วนและเวลาเรียนเนื้อหาทางวิชาการและทักษะอื่น ๆ ยังไม่เหมาะสม ขาดเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้โลกแห่งอนาคต ด้านคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังใช้การสอนแบบเดิม คือการบรรยาย ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และครูยังใช้สื่อการเรียนการสอนไม่มากนัก สำหรับการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น มีสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาร้อยละ 40 ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น

ด้านคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาในด้านอัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2534 - 2539 มีอัตราการตกซ้ำชั้นและอัตราการออกกลางคันสูงกว่าระดับอื่น ๆ คือ มีอัตราการ ตกซ้ำชั้น 16.8% และออกกลางคันอีก 13.8% รวมเป็น 30.6% และผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2539 ของกรมวิชาการพบว่า ความสามารถทางภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พละนาฏย การคิด และแก้ปัญหา

นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ และในปีการศึกษา 2540 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า วิชาคณิตศาสตร์ และสังคมศึกษามีนักเรียนประมาณร้อยละ 81 และ 61 มีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงตามลำดับ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ มีนักเรียนประมาณร้อยละ 70 มีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงและข้อมูลจากผลการสอบแข่งขันคณิตศาสตร์ และฟิสิกส์โอลิมปิกระดับมัธยมศึกษาปีการศึกษา 2540 ด้านคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนไทยอยู่ในลำดับที่ 56 จาก 83 ประเทศ ซึ่งมีประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชียได้คะแนนสูงกว่านักเรียนไทย คือ จีน เวียดนาม เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ สำหรับวิชาฟิสิกส์ นักเรียนไทยอยู่ในลำดับที่ 38 จาก 56 ประเทศ ซึ่งมีประเทศต่าง ๆ ในเอเชียที่ได้คะแนนสูงกว่า นักเรียนไทย คือ รัสเซีย จีน สิงคโปร์ เวียดนาม ไต้หวัน เกาหลีใต้ และอินโดนีเซีย

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยประสบผลสำเร็จด้านปริมาณแต่มีปัญหาด้านคุณภาพซึ่งได้แก่ คุณภาพนักเรียน คุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพการบริหารโรงเรียน แต่จากการศึกษาคู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษากล่าวว่า การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องมีมาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : บทนำ) ผู้วิจัยและจากการศึกษามาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่นำมาใช้เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพนั้นมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำและกำหนดขึ้นมาให้ใช้มีหลายหน่วยงานดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กองการศึกษาพิเศษ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (โรงเรียนเทศบาล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมสามัญศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2544 : 7) หน่วยงานดังกล่าวนี้จะดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และทุกหน่วยงานได้ดำเนินการให้โรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดนำมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่หน่วยงานของตนเองจัดทำขึ้นมาใช้เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา และในความหลากหลายของการกำหนด มาตรฐานและตัวบ่งชี้จากหน่วยงานต่าง ๆ นี้ย่อมทำให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่ามาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดขึ้นมาให้โรงเรียนนำมาใช้เพื่อ จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพนั้นเป็นอย่างไร.

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และได้นำมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งก็คือมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541ก : 12) มาใช้เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและในมาตรฐานโรงเรียนพุทธศักราช 2541 นี้มีแนวคิดที่จะให้มาตรฐานและตัวบ่งชี้เกิดความเหมาะสมกับท้องถิ่นหรือเกิดความเหมาะสมกับโรงเรียนที่นำมาใช้ จึงได้เสนอแนวทางให้มีการปรับขยายทั้งมาตรฐานและตัวบ่งชี้ โดยดำเนินการทั้งระดับโรงเรียน อำเภอและจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541ก : 17)

จากที่กล่าวถึงความเหมาะสม ของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ดังกล่าวนี้ ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2540 : 344) ให้ความหมายของคำว่า เหมาะสม หมายถึง พอสมควรหรือสมควรแก่กรณี ดังนั้น สิ่งสมควรที่จะมีความเหมาะสมกับท้องถิ่นหรือกับโรงเรียน สามารถพิจารณาได้จากสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ แล้วแต่กรณี ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม ปัญหาของชุมชน การสื่อสารคมนาคม ความเชื่อ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น งบประมาณ จะเห็นได้ว่าการที่จะนำมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดมาใช้ เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพนั้น จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมดังกล่าวด้วย

ดังนั้น สิ่งหนึ่งที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะต้องศึกษาถึงการนำมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 มาใช้ คือความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ การที่จะศึกษาถึงความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 เพื่อปรับขยายทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนจะต้องเกิดจากข้อตกลงร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัด คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541ก : 18)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบาย และข้อกำหนด และสิ่งสำคัญต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวบ่งชี้และผู้ที่จะพิจารณาถึงความเหมาะสมในเรื่องนี้ควรจะเป็นผู้บริหาร เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่จะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนา คุณภาพนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจในระดับโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541ข : 3 – 5) ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะถามผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมดังกล่าวนี้ และจากการศึกษาเกี่ยวกับการสอบถามมักจะเป็นการกระทำด้วยคำพูด หรือการเขียนโดยจะเรียกว่าความคิดเห็น ซึ่งศรีสมบุรณ์ เข้มกมล (2538 : 47) กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางความรู้สึก ซึ่งอาจเกิดจากการประเมินผลสิ่งนั้น หรือเหตุการณ์นั้นโดยมีอารมณ์ ประสบการณ์

และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานการแสดงออก ซึ่งอาจถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง อาจจะได้ รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่น ความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาโดยการแสดง ความคิดเห็นอาจทำได้ด้วยคำพูดหรือการเขียน หรือความเชื่อมั่นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่ง

จากการศึกษาข้อมูลของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2545 : 8) เกี่ยวกับข้อมูลอัตรากำลังบุคลากร พบว่า จำนวนผู้บริหารโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 391 คน มีผู้จบวุฒิการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 335 คน และ วุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน 56 คน ด้านประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 127 คน และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 264 คน จะเห็นได้ว่าข้อมูล เกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความแตกต่างกัน ซึ่งการที่จะ สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างนี้ด้วยและเกี่ยวกับ เรื่องดังกล่าวมีผู้วิจัยไว้ เช่น ไพฑูรย์ โกหพันธ์ตา (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการ ประถมศึกษาอำเภอแตกต่างกัน และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร โรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ไม่แตกต่างกัน และ สิริวัฒน์ วรนาม (2540 : 98) ได้ ศึกษาวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาและมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มี ความแตกต่างกันด้านวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน ถ้าถามความคิด เห็นก็จะได้คำตอบที่มีทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่าผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีความแตกต่างกันทั้งด้าน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนถ้าจะสอบถามความคิดเห็นในเรื่องใด เรื่องหนึ่งจะมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

จากการที่กล่าวมาแล้วว่าการจัดการศึกษาจะให้มีความภาพนั้นจำเป็นที่จะต้องมีความมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยมีความสนใจตัวบ่งชี้เพราะตัวบ่งชี้ คือ ลักษณะที่บ่งบอกสภาพหรือคุณสมบัติ ในแต่ละมาตรฐาน และยังมีความสำคัญต่อผู้บริหาร นักวางแผน นักวิจัย และบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ ทราบถึงสภาพทางการศึกษา และควรจะได้ศึกษาถึงตัวบ่งชี้ที่กำหนดมาให้โรงเรียนใช้ ว่ามีความ เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนอย่างไร เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงศึกษาตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด จากข้อมูล

และ ข้อสงสัยดังกล่าวมาทั้งหมดนี้ สรุปเป็นคำถามของการวิจัยได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความแตกต่างกันด้านวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียนพุทธศักราช 2541 เป็นอย่างไร

จากที่กล่าวมาจึงควรที่จะได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 ซึ่งข้อมูลที่ได้พบอาจจะเป็นแนวทางสำหรับการปรับขยายตัวบ่งชี้ในมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น หรือปรับขยายให้เป็นไปตามที่ท้องถิ่นมีความต้องการ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการจัดการศึกษา และเพื่อให้ได้ข้อค้นพบจากการวิจัยที่เป็นประโยชน์มากขึ้น จึงควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาและมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันด้วย เพื่อใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางและวางแผนปรับปรุงพัฒนาให้การจัดการศึกษามีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541.
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะได้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับขยายตัวบ่งชี้และนำไปประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และเพื่อเป็นแนวทางให้ข้อเสนอแนะในการสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาจากประชากรได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 391 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 391 โรงเรียน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น มี 2 ตัวแปร ได้แก่

2.1.1 วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1.1 ปริญญาตรี

2.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.2 ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

2.1.2.2 10 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 ใน 3 ด้าน คือ ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน และด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน

3. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน

4. ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากร การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของประชากรเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของความหมายของค่าเฉลี่ยกล่าวคือ ความหมายของค่าเฉลี่ยเหมือนกัน การเปรียบเทียบจะไม่แตกต่างกัน และความหมายของค่าเฉลี่ยไม่เหมือนกันการเปรียบเทียบจะแตกต่างกัน และจะถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ที่มีในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 ได้แก่ ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน จำนวน 20 ตัวบ่งชี้

ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ และด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดหรือความเห็น ความเชื่อ การแสดงความรู้สึก การพิจารณาตัดสินใจ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจไม่ถูกต้องทีเดียว โอกาสที่จะถูกมีความเป็นไปได้สูง ซึ่งสามารถวัดได้โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดหรือความเห็น ความเชื่อ การแสดงความรู้สึก การพิจารณาตัดสินใจ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมีประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง การแสดงความคิดเห็นอาจทำได้ด้วยคำพูดหรือการเขียน ในที่นี้สอบวัดได้โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาปีการศึกษา 2545

5.4 วุฒิกการศึกษา หมายถึง วุฒิกศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

5.5 ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน โดยนับจำนวนปีตั้งแต่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บริหารโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

5.6 ตัวบ่งชี้ หมายถึง ลักษณะที่บ่งบอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน

5.7 ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องตามภารกิจในการจัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของโรงเรียน และการจัดการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของสังคม

5.8 ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 หมายถึง ลักษณะที่บ่งบอกถึงสภาพหรือคุณลักษณะในแต่ละมาตรฐาน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดมาให้นี้ มีความเหมาะสมหรือสมควรกับสภาพของท้องถิ่นและสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน

5.9 มาตรฐานคุณภาพนักเรียน หมายถึง นักเรียนที่มีคุณภาพ ต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความสามารถ/ทักษะ สุขภาพกายและจิตที่ดี และคุณธรรมจริยธรรม

5.10 มาตรฐานการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งนี้ครูต้องเป็นกัลยาณมิตร รักเมตตา เอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบเป็นขั้นตอน โดยต้องมีการวางแผนการสอนที่นำข้อมูลทั้งจากหลักสูตร ความต้องการของนักเรียน และท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชี้ต่อนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง แสวงหาความรู้และเรียนรู้ร่วมกัน ครูจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับสภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดการเรียนการสอนจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความสุข ความสำเร็จ และได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และประเมินผลการเรียนการสอนทุกด้านอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม

5.11 มาตรฐานการบริหารโรงเรียน หมายถึง การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งต้องเป็นกระบวนการบริหารที่มีการใช้แผน โดยแผนนั้นเกิดจากการมีส่วนร่วม มีเป้าหมายชัดเจน สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน และที่สำคัญคือมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน โรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน มีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาโรงเรียน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

5.12 มาตรฐานโรงเรียน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ทั้งในเชิงคุณภาพ หรือปริมาณ ซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5.13 มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ทางการศึกษา เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

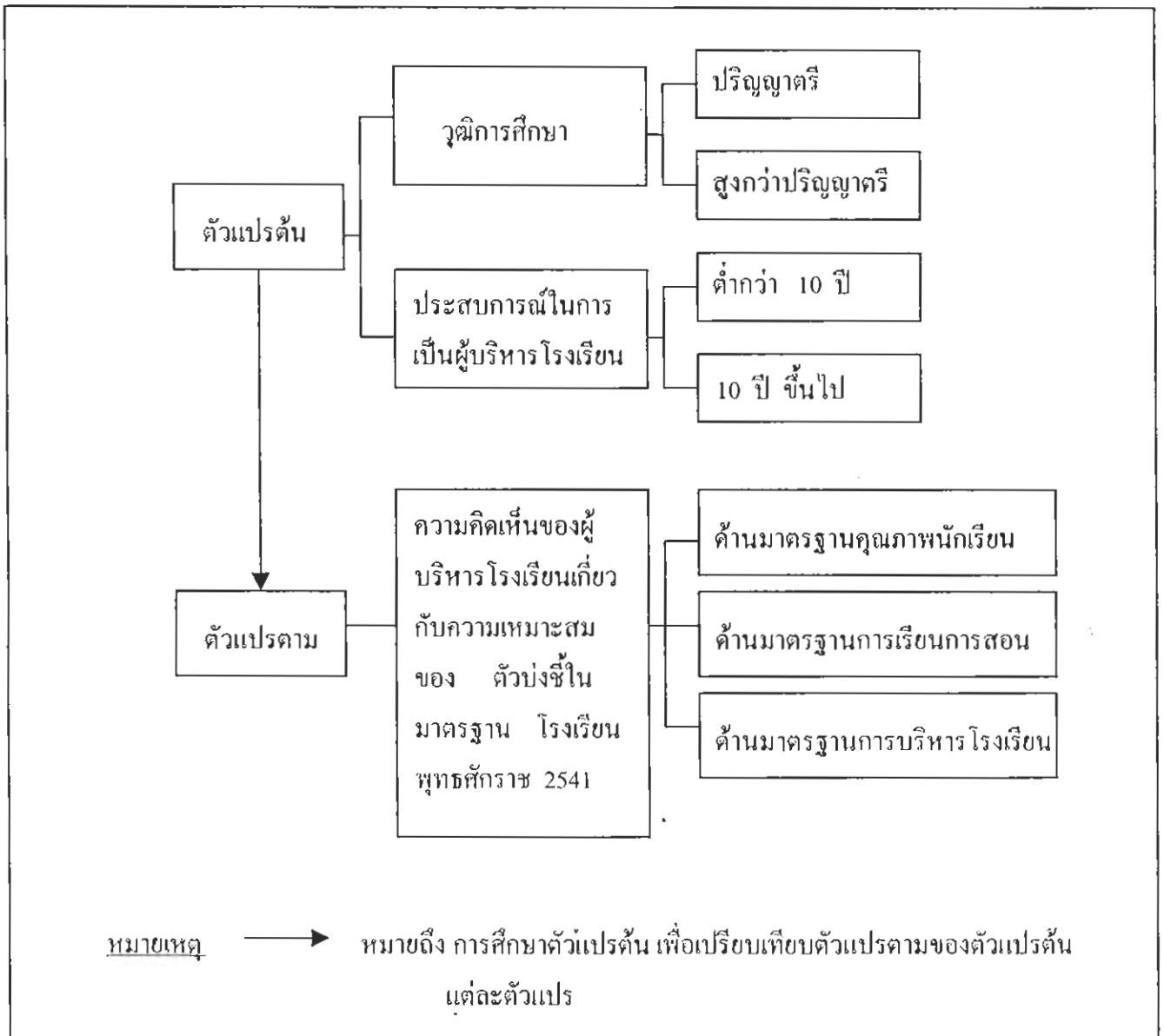
5.14 คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณสมบัติ คุณลักษณะ สภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมในปัจจุบัน และอนาคตโดยได้มาตรฐานตามที่กำหนด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษา และมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน โดยอาศัยแนวคิด 2 ประการคือ

1. ความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 อาศัยแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก : 21) ที่กำหนดไว้ 3 ด้าน คือด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน และด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน

2. วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน อาศัยแนวคิดของพนัส หันนาภินทร์ (2524 : 63 – 67) ที่กล่าวไว้ว่าระดับการศึกษาเป็นเครื่องมือแสดงถึงความสามารถทางสติปัญญาและความรู้ ที่จะนำไปประกอบกับคุณลักษณะอื่น ๆ ซึ่งผู้บริหารไม่ควรมีความรู้ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และผู้บริหารที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานหรือผ่านงานต่าง ๆ มาแล้วประสบการณ์จะช่วยให่เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้มีความมั่นใจและตัดสินใจได้ดีขึ้น รวมทั้งได้ศึกษางานวิจัยของ ไพฑูรย์ โกพัฒน์ตา (2535 : บทคัดย่อ) วาสนา เดชอุดม (2528 : บทคัดย่อ) และเมธี กลิ่นสกุล (2545 : 15) ที่ทำการวิจัยโดยแบ่งช่วงประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเป็น 2 ลักษณะ คือ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร โรงเรียนต่ำกว่า 10 ปี และประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และจากการศึกษาข้อมูลของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2545 : 8) เกี่ยวกับข้อมูลอัตรากำลังบุคลากร พบว่า ที่มีผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 391 คน มีวุฒิการศึกษา 2 ลักษณะคือ วุฒิการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 335 คน และวุฒิการศึกษาปริญญาโทจำนวน 56 คน จึงสรุปเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 แตกต่างกัน